

Жыве Беларусь!

БЕЛАРУС

Address: P. o. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

BIELARUS/Belarusan newspaper in Free World ISSN 1054-9455
Published by the Belarusian American Association, Inc.

№ 550 Лістапад 2008 г.
Год выдання 58

Прэзыдэнцкія выбары ў ЗША

Прэзыдэнцкая выбарчая кампанія, што напэўна будзе прызнаная галоўнай падзеяй гэтага году, скончаная. Падчас кампаніі выявіліся моманты, якія ўласцівыя для амэрыканскай палітыкі, але могуць расчараваць людзей, для якіх Амэрыка ўяўлялася дасканалым увасабленьнем свабоды і дэмакратыі. Сярод іх – неаб'ектыўнасьць і перадузятасьць большасьці сродкаў масавай інфармацыі і некрытычнае запазычаньне т. зв. лібэральных каштоўнасьцяў пераважнай колькасьцю людзей з вышэйшай адукацыяй.

Барак Абама, да апошняга часу нічым не праявіўшы сябе сэнатар ад штату Іліной, які здабыў пасаду ў выніку адмовы балятавацца канкурэнта-рэспубліканца ў 2004-м годзе, у лютым 2007-га году заявіў пра намер балятавацца ў прэзыдэнты ЗША. Ад самага пачатку ён стаў біць рэкорды сабраных сродкаў на прэзыдэнцкую кампанію, і быў у жніўні намінаваны прэтэндэнтам ад Дэмакратычнай партыі, перамогшы сэнатарку ад Нью-Ёрку Гілары Клінтан. У сваёй кампаніі Абама актыўна выкарыстоўваў паралелі з быццам падобнай кампаніяй Джона Кенэдзі, прыцягнуўшы на свой бок вялікую частку моладзі студэнцкага ўзросту і белых з высокім узроўнем адукацыі, прычым большасьць няблага насельніцтва падтрымала мулата Абама дзеля расавай салідарнасьці.

У той час як апанэнт Джон Макэйн, які меў большы палітычны досвед і вёў кампанію больш эмацыянальна, у выніку неэфэктывнай дзейнасьці свайго пэрсаналу і стратэгаў, а таксама ў выніку неспрыяльнасьці масавых мэдыяў, губляў пункты рэйтынгу, Абама павялічыў сваю папулярнасьць. Гэтаму спрыяла настойлівая прапаганда таго, што Макэйн быццам будзе цалкавіта працягваць палітыку неппулярнага цяпер прэзыдэнта Буша, а таксама абвал фінансавай сыстэмы ў кастрычніку 2008 году.

Адрыў у рэйтынг Абама асабліва ўзмацніўся пасля дэбатаў, падчас якіх ён ужываў грандыёзную рэторыку і прапаноўваў сумніўныя праекты кшталту хуткага вываду войскаў з Іраку, урэгуляваньня фінансавага сэктару і мэдыцынскіх страховак, пераразмеркаваньня даходаў і зьніжэньня падаткаў для 95% насельніцтва. Трэба адзначыць, што масавыя сродкі, па падліках незалежнага Праекту па Сумленнасьці ў Журналістыцы адзначылі неспрыяльнае для Макэйна асьвятленьне ў 60% мэдычных матэрыялаў, тады як для Абама неспрыяльнымі былі толькі 29%. У гэты ж час праявілася некрытычнае стаўленьне да кандыдата ад Дэмакратычнай партыі з боку адукаваных клясаў, калі т. зв. лібэральныя прыхільнікі зрабілі падтрымку Абама своеасаблівай модай, плякаты і саколкі з выявамі Абама сталі нагадваць выявы Сталіна і Мао з часоў адпаведных культураў, а заўзятары Абама праявілі сябе ня менш агрэсіўнымі й неталерантнымі, чым хунвэйбіны часоў кітайскай “культурнай рэвалюцыі”. Сувязь Абама з чорным пастарам Джэрэмайя Райтам, які пасылаў праклёны Амэрыцы, усяк замоўчвалася і адмаўлялася, гэтак як замоўчваліся сувязі з палестынцамі й колішнімі тэарыстамі з арганізацыі “Ўотэрмэн” Аерам і Дорн. Разам з тым застаецца толькі спадзявацца, што тыя памылкі ў выбары сяброў былі зробленыя Абамам па няведаньні й недаглядзе.

Джон Макэйн, які зарэкамэндаваў сябе прыхільнікам дэмакратыі для Беларусі, кампэтэнтным і зацікаўленым спецыялістам па Ўсходняй Эўропе, Беларусі й Расеі, саступіў Абама ў прэзыдэнцкай гонцы. Невядома, як новая прэзыдэнцкая адміністрацыя будзе ўспрымаць беларускае пытаньне, і як высока яно будзе пастаўленае ў спісе прыярытэтаў каманды Барака Абама.

Аднак гісторыя і жыцьцё працягваюцца. Для беларусаў выскова сёлетніх выбараў адна — калі змагацца і прыкладаць усе свае сілы для дасягненьня пэўнай мэты — тады гэтая мэта будзе дасягнутая. Нашая мэта — вольная дэмакратычная Беларусь, якая стане сапраўднай Бацькаўшчынай, маткай, а ня мачыхай, для раскіданых па сьвеце беларусаў, сапраўдным домам для беларускай мовы, культуры і традыцыяў. Дзеля дапамогі дэмакратычным нацыянальным сілам, дзеля інфармаваньня амэрыканскага грамадства і ўраду беларуская грамада Амэрыкі мае намер наладжваць кантакты з новай прэзыдэнцкай адміністрацыяй.

Віталь ЗАЙКА

ЗВАРОТ

Старшыні Рады Беларускай Народнай Рэспублікі да беларускага народу да Дня Герояў 27 лістапада 2008 году

Дарагія браты і сёстры!

Ад імя Рады Беларускай Народнай Рэспублікі вітаю Вас з угодкамі Слуцкага Збройнага Чыну!

Раблю гэта аднак сёньня з пэўным смуткам. Што казалі-б нашыя слаўныя случчакі, калі-б пабачылі, што 88 гадоў пасля іхнага Збройнага Чыну, калі яны былі гатовыя памерці, каб жыў наш край – вольная і незалежная Беларускай Народная Рэспубліка – мы ўсё яшчэ ў няволі.

Так, у няволі, дарагія Суродзічы. Дасюль мы ня здзейсьнілі ідэалаў, выказаных у Акце 25 Сакавіка! За выняткам беларускай моладзі, якую я вітаю ад глыбіні сэрца, людзі нашыя, наш народ, яшчэ ўсё жывуць у страху, яшчэ ўсё ня ведаюць сэнсу словаў СВАБОДА, ВОЛЯ, ЛЮДЗКАЯ ГОДНАСЬЦЬ. Абы выжыць да заўтра, абы ня страціць працу, абы ня страціць пэнсіі – вось ідэалы пераважнай бальшыні нашага народу 88 гадоў пасля Слуцкага Збройнага Чыну.

А маглі-б мы быць, як нашыя вольныя суседзі, народам паўнаважным, часткаю Эўразьвязу, жыць заможна і годна, вырашаць свой лёс не ў залежнасьці ад волі дыктатара і ягоных паплечнікаў, а ў залежнасьці ад агульнага свабоднага волявыяўленьня – так як найлепш для ўсіх нас – каб дзеці нашыя і ўнукі ганарыліся сваім краем, а не стараліся за ўсякую цану яго пакінуць з надзеяй, што знойдуць шчасьце на чужыне.

Але для таго, каб дамагчыся свабоды і дабрабыту, нам трэба памятаць нашых герояў, любіць Беларусь так, як яны яе любілі, і верыць, як гэта казаў новаабраны прэзыдэнт Злучаных Штатаў падчас свае выбарчай кампаніі, што “Так, мы можам!” Ці-ж мы горшыя за народы вольных краінаў сьвету? Мы ня горшыя, дарагія Суродзічы, але магчыма мы яшчэ не зразумелі, што будучыня нашая ў нашых руках. Што толькі мы можам зрэалізаваць высокародныя ідэалы нашых слаўных продкаў-случчакіў.

Жыве Беларусь!

Івонка СУРВІЛЛА, Старшыня Рады БНР

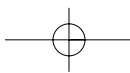
Сустрэча ў Белым Доме

Сустрэча прадстаўнікоў дзяспараў краінаў Цэнтральнай і Ўсходняй Эўропы з Прэзыдэнтам ЗША Джорджам Бушам

адбылася 24 кастрычніка ў Белым Доме. Беларусь рэпрэзэнтавалі сябра Галоўнай Управы Бе-

Заканчэньне на бачыне 2

Сустрэча ў Белым Доме

Заканчэньне з бачыны 1

ларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня Алеся Кіпель і старшыня Згуртаваньня Беларускай Моладзі ў Амэрыцы Мікола Цімашэнка. У сустрэчы ўзялі ўдзел прадстаўнікі дыяспараў Вугоршчыны, Арменіі, Баўгарыі, Румыніі, Славакіі, Чэхіі, Эстоніі, Грузіі, Летувы, Польшчы, Украіны.

Напярэдадні сустрэчы прадстаўнікі дыяспараў даслалі зварот да прэзыдэнта, дзе ўздымалі важныя для краінаў Цэнтральнай і Ўсходняй Эўропы пытаньні.

Сустрэча адбылася ў сталовай Белага Дому. Пасьля выступу амбасадара ЗША ў НАТА адбылася сустрэча з Джорджам Бушам, якая цягнулася каля гадзіны. Прэзыдэнт паказаў выдатнае веданьне сытуацыі і падзеяў ва Ўсходняй і Цэнтральнай Эўропе і вітаў далучэньне да НАТА Харватыі і Альбаніі. Удзельнікі сустрэчы выказалі поўную падтрымку далучэньню да НАТА Харватыі і Альбаніі і заклікалі прадставіць Украіне і Грузіі карту (MAP status) далучэньня да гэтай арганізацыі. Таксама ўдзельнікі віталі пашырэньне бязьвізавай праграмы для краінаў Балтыі і выказалі падтрымку зацікаўленасці ЗША да дывэрсыфікацыі паставак энергіі ў краіны Цэнтральнай і Ўсходняй Эўропы з мэтай зьменшыць залежнасьць гэтых краінаў ад Расеі. Таксама было выказана пажаданьне не скарачаць фінансавую падтрымку

незалежным сродкам масавай інфармацыі.

Пасьля сустрэчы з прэзыдэнтам адбылася цырымонія падпісаньня пратаколу далучэньня Альбаніі й Харватыі да НАТА. Яна адбылася ва Ўсходнім пакоі Белага Дому. Перад падпісаньнем прэзыдэнт Джордж Буш зьвярнуўся да прысутных з прамовай: “Доўгатрывалая сіла НАТА – гэта сьведчаньне працяглай сілы свабоды. Пашырэньне Альянсу будзе весьці да надзейнай і паўнейшай бясьпечкі сьвету. Гісторыя Альбаніі і Харватыі можа быць сьветам для тых, хто застаецца ў цемры тыраніі. І, можа, ваш прыклад дапаможа ім ісьці да сьвятлейшага дня.”

Пасьля прэзыдэнта да прысутных зьвярнуўся Генэральны Сакратар НАТА генэрал Ян Де Хуп Шэфэр, які вітаў новых сябраў НАТА і адзначыў вялікую ролю прэзыдэнта Буша ў пашырэньні Альянсу.

Завершылася цырымонія падпісаньнем пратаколу прэзыдэнтам ЗША.

Удзел у сустрэчы і ў цырымоніі прыёму новых сябраў НАТА – вялікі гонар для беларусаў ЗША, для сябраў Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня і Згуртаваньня Беларускай Моладзі ў Амэрыцы, гэта прызнаньне іхняй ролі ў змаганьні за дэмакратыю ў Беларусі.

Дапамагай нам Бог! Жыве Беларусь!

Мікалай ЦІМАШЭНКА

Вечар беларускай культуры

У Джордж Мэйсан унівэрсытэце, што ў штаце Вірджынія, непадалёку ад Вашынгтону, 21 кастрычніка адбыўся вечар беларускай культуры. Спачатку быў паказаны фільм “Дзень Волі” Юрыя Хашчавацкага. Дзеля лепшае інфармацыі прысутным на экране былі прадстаўлены агульныя дадзеныя аб Беларусі, фатаздымкі краявідаў і гарадоў краіны. Таксама былі распаўсюджаны друкаваныя інфармацыйна-рэкламныя матэрыялы.

Далей адбыліся прэзэнтацыі беларускіх арганізацый у Злучаных Штатах Амэрыкі. Першая трымала слова Наталля Рабава, яна паведаміла пра дзейнасьць Беларускага Моладзёвага Руху ў Амэрыцы. Яраслаў Крывой

распавеў пра гісторыю і сёньняшнія жыцьцё Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня. Ала Кітова падрыхтавала карысную інфармацыю пра “Ротары клуб”, які дапамагае беларускім студэнтам атрымаць падтрымку для навучаньня замяжой. З прамовай пра арганізацыю “Amnesty International” выступіў Вячаслаў Бортнік.

Прысутныя на вечары пазнаёміліся з творчасцю вядомага беларускага мастака Міколы Купавы. Беларускі Музей у Нью-Ёрку прадставіў персанальную выставу мастака, прысьвечаную 125-годзьдзю знакамітых сыноў зямлі беларускай Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Паводле belmov.org

Прызначаны новы канадзкі ўрад

Даволі хутка па выбарах у фэдэральны парлямэнт, да прысягі быў пакліканы новы канадзкі ўрад складам з 37-х міністраў.

На даволі важную ды ўплывовую для Канады пасаду міністра іміграцыі і грамадзянства быў прызначаны сп. Джэйсан Кэні (Jason Kenney). Да гэтае пары сп. Кэні быў дзяржаўным сакратаром у справах шматкультур’я (Secretary of State, Multiculturalism and Canadian Identity), а таксама парлямэнцкім сакратаром прэм’ер-міністра Стывэна Харпэра (Stephen Harper).

Джэйсан Кэні, катораму адно толькі 40, абіраецца ў склад фэдэральнага парламэнту ўжо панад 10 гадоў у сваёй акрузе ў Калгары. У свой час ён зьяўляўся старшынём парлямэнцкага камітэту па правах чалавека. А цягам апошніх паўтарых гадоў вёў актыўную працу сярод шматлікіх этнічных грамадаў Канады як дзяржаўны сакратар у справах шматкультур’я. За вялікую актыўнасьць на гэтай ніве некаторыя сродкі масавай інфармацыі нават далі невысокаму і паўнаважаму Кэні мянушку “Energizer Bunny”.

Нашай грамадзе ў Канадзе сп. Кэні вядомы сваёю сталаю падтрымкай дэмакратычных сілаў у Беларусі. Ён асабіста прыязджаў у Таронта ў сакавіцкія дні 2006 году і

Джэйсан Кэні (Jason Kenney)

выступаў на ЗБКоўскім мітынгу з падтрымкай тых, хто выйшаў на Кастрычніцкую плошчу супраць сфабрыкаваных прэзыдэнцкіх выбараў. ЗБК было з ім у сталай перапісцы што да розных пытанняў сацыяльнага і культурнага характару палітыкі гэтага кансэрватыўнага ўраду Канады. Спадзяёмся, што гэтак будзе і надалей.

Згуртаваньне накіравала міністру віншавальны ліст.

3. ЭЛЬЛЯШЭВІЧ

Дзяды ў Нью-Ёрку

У нядзелю 2-га лістапада Беларускі Моладзевы Рух Амэрыкі каля будынку ААН у Нью-Ёрку правёў пікет, прысьвечаны Дзядам – дню памяці продкаў.

У пікеце ўзялі ўдзел Старшыня Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ Зянон Пазыняк і сябра Сойму гэтай партыі, сябра Беларускага Саюзу Мастакоў Яўген Шатохін, які прыляцеў напярэдадні ў Нью-Ёрк з персанальнай выставай.

Пасьля пікету адбылася сустрэча ў саборы сьв. Кірылы Туроўскага, дзе Зянон Пазыняк меў прамову, прысьвечаную Дзядам. Потым адбыўся прагляд фільму “Дарога на Курапаты” (1990 г.)

Паводле www.belmov.org

Дзяды ў беларускіх суполках у сьвеце

1 лістапада прадстаўнікі беларускіх арганізацый у Чэхіі, у тым ліку і супрацоўнікі “Радзе Свабода”, прыйшлі на Альшанскія могілкі ў Празе.

Першыя беларускія магілы зьявіліся тут ў 20-я гады мінулага стагодзьдзя, з пачаткам хвалі пасьлярэвалюцыйнай эміграцыі. Тут пахаваны першы прэзыдэнт Рады БНР Пётра Крэчэўскі, які памёр у Празе ў 1928-м годзе. Ягоньня паўнамоцтва потым пераняў Васіль Захарка, які памёр у 1943-м годзе.

Паводле ўспамінаў сучаснікаў, абодва гэтыя палітыкі пражылі апошнія гады жыцьця ў крайняй беднасьці. Яны прыныцыва не прынялі заклік савецкай улады скласьці паўнамоцтва ўраду БНР і вярнуцца на працу ў савецкую Беларусь.

Помнікі на іх магілах былі адноўлены ў канцы 90-х гадоў, на сродкі беларуска-амэрыканскай фундацыі імя Крэчэўскага.

На Альшанскіх могілках пахаваны таксама легендарны беларускі сьпявак Міхась Забэйда-Суміцкі. Кветкі і сьвечкі ўпрыгожылі іхныя магілы.

“Радзе Свабода”

Беларуская грамада **Лёндану** 2 лістапада адзначыла Дзяды ранішняй службай у царкве Сьв. Пятра і Паўла і паніхідай на могілках Сьв. Панкраса, якія адслужылі сьвятары а. Надсан і а. Стасевіч. Пасьля Згуртаваньне Беларусаў ў Вялікай Брытаніі арганізавала сустрэчу з Уладзімерам Арловым, удзельнікам першай масавай акцыі ў гонар Дня памяці продкаў “Дзяды”, жорстка разагнанай КДБ і міліцыяй ў Менску 30 кастрычніка 1988 году, а таксама з навукоўцамі прафэсарам Паўлінай Марыяй Сурвіллай з ЗША і прафэсарам Зінаідай Гімпелевіч з Канады.

У **Вільні** на Лукіскім пляцы каля крыжа паўстанцам 1863 году адбылася талака, прысьвечаная Дзядам, якую ладзілі беларускія студэнты з “Студальянсу” з Эўрапейскага гуманітарнага ўнівэрсытэту. У акцыі таксама прынялі ўдзел актывісты “Маладога Фронту” і віленскія беларусы.

1 лістапада беларусы **Стакгольму** першы раз выправіліся на Дзяды на могілкі прадмесьця Густаўбэрг, дзе спачывае Васіль Лукашык (1911–1975) – выхаванец Віленскага ўнівэрсытэту, былы дзяяч Грамады, заснавальнік першай беларускай суполкі ў Скандынавіі (1948). Пасьля ўпарадкаваньня помніка ды апавяданьня пра жыцьцё спадара Лукашыка (Андрэй Катлярчук) адбыўся невялікі памінальны абед. Спадзяёмся, што традыцыя сьвяткаваньня Дзядоў ў Швэцыі працягнецца.

“Наша Ніва”

Беларусь за месяц

Двое Дзядоў

На жаль, у Дзень памінавання продкаў 2 лістапада прайшлі дзве акцыі. Заяўнікамі іх выступілі Кансэрватыўна-Хрысціянская Партыя БНФ і Партыя

шлі ад Палаца культуры камвольнага камбінату да Лошыцкага яру, дзе зладзілі мітынг.

Акцыя ў Лошыцы традыцыйна адбываецца ў другую нядзелю лістапада, на Зьмітраўскія дзяды.

БНФ. Першыя традыцыйна сабралі людзей на бульвары Талбухіна (ля Гадзіннікавага заводу) і павялі ўсіх звыклым маршрутам: праспект Незалежнасці, вуліца Каліноўскага, Сядых, Гамарніка, Лагойскі тракт, МКАД, Курапаты. Партыя БНФ выступіла з ініцыятывай сабрацца на ўсходніх могілках, каб спачатку ўскласці кветкі на магілы вядомых беларусаў, пахаваных там: Быкава, Караткевіча, Панчанкі, Карпенкі, Гермянчука ды інш. Ідэя збору на могілках матывалася тым, што менавіта там 20 гадоў таму, у 1988 годзе, пачалася легендарная Дзяды, якія былі разгананыя міліцыяй, але зь якіх пачаліся дэмакратычныя працэсы ў краіне.

Многія думалі, што пасля ўскладання кветак удзельнікі гэтай акцыі пройдуць праспектам Незалежнасці (толькі ў паўднёва-заходнім кірунку), а потым таксама збочаць на Каліноўскага і пойдучы далей маршрутам, якім мелася ісці КХП-БНФ. Журналісты мелі спадзеў, што на Каліноўскага дзеве калёны ўрэшце аб'яднуюцца.

Але гэтага не адбылося. Калёна, якую вяла Партыя БНФ, запазнілася з выхадам з ўсходніх могілак і выйшла на вуліцу Каліноўскага хвілін на 10 пазней за калёну, якую вяла КХП-БНФ. Апошняя калёна колькі разоў запавольвала крок, але другая калёна ніяк не магла дагнаць першых. Мінакі былі шчыра здзіўленыя двум калёнам на Дзяды.

На жаль, абедзве калёны нават правялі два розныя мітыгі ў Курапатах. Прыкра, што не атрымалася дамовіцца нават на такое свята як Дзяды. Амбіцый палітыкаў шкодзяць здароваму сэнсу.

Акцыя ў Лошыцы

9 лістапада ў Менску, у Лошыцкім яру, прайшла акцыя памяці ахвяраў сталінскіх рэпрэсій. Ня толькі ў Курапатах расстрэльвалі 1930-х. Такіх месцаў ля Менску было некалькі: Парк Чалоскінцаў, Баравая, Сьляпянка, таксама і ў Лошыцкім яру.

Каля 40 чалавек шэсьцем, арганізаваным КХП-БНФ, прай-

Беларусь бярэ крэдыты

Закрануў сусветны фінансавы крызіс і Беларусь. Кіраўніцтва краіны папрасіла адначасова тры крэдыты: у Расеі (2 млрд даляраў), у Міжнароднага валютнага фонду (2 млрд) і кітайскага банку Эксімбанк (390 млн).

Зрэшты, становішча Беларусі не такое ўжо крытычнае: Вугоршчыне, каб выжыць, наогул трэба 25 млрд даляраў.

У Менск прылятаў Муамар Кадафі

2—4 лістапада ў сталіцы Беларусі з афіцыйным візытам знаходзіўся лідэр Лібійскай Вялікай Сацыялістычнай Джамахірыі Муамар Кадафі. Гэта раней ён быў адыёзным лідэрам, якога да зьяўлення бэн Ладэна называлі галоўным тэрарыстам у свеце: у 1980-х за падтрымку міжнароднага тэрарызму супраць Лівіі былі ўведзеныя санкцыі. Але цяпер ён, як быццам, будзе дэмакратыю і праводзіць лібэралізацыю эканомікі ў багатым на нафту краі.

Кадафі прыляцеў у Беларусь паміж візытамі ў Расею і Украіну. Лукашэнка падчас сустрэчы з Кадафі заявіў, што "Беларусь і Лівія маюць агульныя погляды адносна будаўніцтва светы. Мы таксама, як і вы, прынцыповым пытаньнем лічым, што свет павінен быць шматпалярным".

Лівія для Беларусі — гэта найперш экспарт і перадусім вароты экспарту ў арабскі свет у Афрыцы.

Новы палітвязень

Праз два тыдні пасля таго, як Эўразьвяз зняў візавыя санкцыі ў дачыненні да беларускіх чыноўнікаў і асабіста да Лукашэнкі, у следчы ізалятар у Менску змясьцілі першага палітвязня.

Гэта моладзёвы актывіст Аляксандар Барзенка. Ён праходзіў па крымінальнай справе за мітынг прадпрымальнікаў 10 студзеня. Тая справа атрымала назву "Працэс 14-ці". На лаве падсудных апынуліся 13 чалавек. Студэнт А. Барзенка, які вучыўся ва ўроцлаве, пастанавіў застацца ў Польшчы і не прыяжджаць на працэс. Дзевяць фігурантаў справы атрымалі розныя тэрміны абмежавання волі без накіравання ў спэцстановы (г зв. "хатняя хімія" з штодзённым адзначэннем у міліцыі), трое — штрафы. 22-гадовы Андрэй Кім быў асуджаны на паўтары годкі каленіі.

Некалькі месяцаў таму Барзенка таемна прыехаў у Менск, але зехаць назад ня здолеў.

27 кастрычніка Аляксандар з адвакатам зьявіліся да следчага. Там хлопцу і была прадстаўлена пастанова аб арышце. У следчым ізалятары ён будзе знаходзіцца да суду. Мяркуюцца, што працэс пачнецца ў снежні.

"Жывы шчыт": усё скончана?

Здаецца, што ў гэтай справе пастаўлена кропка. Нагадаем: 2 сакавіка Раман Мянцюк у стане алькагольнага ап'янення, на 8-м кілямэтры шашы Менск — Мікашэвічы на хуткасыці 160 км/г пратараніў шчыт з аўтамабіляў, які супрацоўнікі ДАІ выставілі на дарозе, каб спыніць гэтага парушальніка. Кіроўцы і пасажыры некаторых машын былі траўмаваныя, а аўтамабілі пашкоджаныя.

29 кастрычніка суд Менскага раёну прызнаў Мянцюка вінаватым ва ўчыненні злачынства (ч. 2 арт. 317 Крымінальнага кодэксу: "парушэнне правілаў дарожнага руху пры эксплуатацыі транспартнага сродку, што мела вынікам па неасцярожнасці прычыненне цяжкага цялеснага пашкоджання"), і прыгаварыў да пяці гадоў пазбаўлення волі ў каленіі агульнага рэжыму.

На наступны дзень прайшоў суд над ягонай жонкай Вольгай, якую прызналі вінаватай у тым, што яна перадала кіраваньне аўтамабілем п'янаму мужу. Яе асудзілі на два гады ўмоўна (Вольга на той час знаходзілася на вась-

мым месяцы цяжарнасці).

Нагадаем, што ў чэрвені сёлета два супрацоўнікі ДАІ — Аляксей Ліхтаровіч і Генадзь Дарагакупец — былі прыгавораныя да двух гадоў пазбаўлення волі ўмоўна з адтэрміноўкай на тры гады, бяз права займаць пэўныя пасады цягам трох гадоў. Іх тады прызналі вінаватымі ў арганізацыі "жывога шчыту".

3. Пазьняк: Мой прыезд раўназначны самагубству

Пра гэта лідэр КХП-БНФ заявіў у інтэрвію Эўрапейскаму радыё для Беларусі: "Я, дарэчы, прыяжджаў ужо ў Беларусь. У 1996-м 26 красавіка, празь месяц пасля эміграцыі. (...) Я быў з ахвой, бо ўжо ведаў, што мяне будуць браць пасля мітыngu. Закончылася гэта штурмам. Мы забарыкаваліся ў сядзібе БНФ, нас акружылі і потым штурмавалі. Але-ж мне ўдалося выйсці з гэтага становішча. Пасля я яшчэ два тыдні быў у падполлі ў Украіну, а потым перабраўся ва ўкраіну, затым ў Чэхію і гэтак далей.

Так што прыезд ужо быў. Ён дакладна паказаў, што будзе. Мне ехаць цераз гэтую мяжу — раўназначна самагубству, бо я ведаю дакладна тых распараджэнні, якія ідуць асабіста ад Лукашэнкі. Яны гучаць так: пры непадпарадкаваньні і аказанні супраціву страляць на паражэнне".

Зьезд ТБМ

26 кастрычніка ў Менску прайшоў Х-ы зьезд грамадзкай арганізацыі "Таварыства бела-

рускай мовы імя Ф. Скарыны". Былі падведзеныя вынікі працы за пэрыяд, што прайшоў з моманту папярэдняга зьезду (2005 год) ды акрэсленыя пляны на будучыню, у прыватнасці аб святаваньні 20-ці годзьдзя арганізацыі, што будзе адзначацца налета. Пяты раз запар старшынёй ТБМ абраны Алег Трусаў. Ён узначальвае арганізацыю з 1999 году.

Рэйтынг свабоды слова

Арганізацыя "Рэпарцёры бяз межаў" распаўсюдзіла рэйтынг свабоды слова ў свеце на 2008 год. У яго ўвайшлі 173 краіны. Беларусь — на 154-м месцы. За намі — Емэн, Аўганістан, Сірыя. Пяцёрка найгоршых: Куба, М'янма, Туркмэністан, Паўночная Карэя, Эрытрэя.

Самая свабодная прэса ў Ісьляндыі, Люксембургу і Нарвэгіі. Эстонія — 4-я, Канада — 13-я, Аўстралія — 28-я, ЗША — 36-я. Украіна — 87-я, а Расея непаладзёк ад нас — 141-я.

Рэйтынг росквіту

Крыху іншы рэйтынг — рэйтынг росквіту — склаў Legatum Institute. Ацэнка праводзілася па 44 параметрах: улічваўся ўзровень даходаў, эканамічнае разьвіцьцё і задаволенасць жыцьцём, здароўе нацыі, наяўнасць якаснай адукацыі і рэлігійнай свабоды ды шмат іншага.

Аўстралія прызнаная самай квітнеючай краінай светы. 2-е месца дзеляць Аўстрыя і Фінляндыя, 4-е — Нямеччына, Сінгапур і ЗША. Беларусь займае 78-е месца (паводле эканамічных паказчыкаў на 70-м, а паводле задаволенасці жыцьцём — на 81-м). У рэйтынг уключаныя 104 краіны.

У. Арлоў у шпіталі

6 лістапада вядомаму пісьменьніку ў Рэспубліканскім навукова-практычным кардыялягічным цэнтры ў Менску зрабілі апэрацыю. Прычына — інфаркт. Арлоў у пачатку лістапада знаходзіўся ў Лёндане, дзе браў удзел у святаваньні Дзядоў, а

таксама ўдзельнічаў у калектыве, прысьвечаным Купале і Коласу. Пасля прыезду ў Менск адчуў сябе кепска, зьявнуўся да лекараў, ды быў адразу шпіталізаваны. Апэрацыя прайшла паспяхова, і пісьменьнік праходзіць працэс рэабілітацыі.

Сабака выратаваў

Выпадак здарыўся ў Слаўгарадзкім раёне на Магілёўшчыне. Жанчына зьбірала ў лесе грыбы. Раптам перад ёю зьявіўся сабака, якім сваім выглядам і паводзінамі стаў клікаць кабету за сабою. Жанчына пайшла следам. Празь некаторы час пабачыла на лясной сыдзежцы каня і ... перакулены воз. Тым возам быў прыдушаны мужчына. Воз пераціснуў фурану горла, што той ня мог варушыцца. Жанчына выратавала бедака і выклікала хуткую дапамогу. Усё абышлося.

БАТЭ — пяціразовы чэмпіён

Барысаўскі клуб заваяваў залатыя мэдалі чэмпіянату Беларусі па футболе. Дасягненьне тым каштоўнае, што БАТЭ стаў чэмпіёнам пяты раз за 10 гадоў, прычым выйграўшы залатыя мэдалі трэці год запар.

Гэтай восеньню БАТЭ выступае ў Лізе чэмпіёнаў — наймацнейшым клубным турніры Эўропы. Пасля 4-х тураў, праўда, ён займае апошні радок ("Ювэнтус" — 10 балаў, "Рэал" — 6, "Зэніт" — 4, БАТЭ — 2).

25 лістапада — гульня ў Менску з мадрыдзкім "Рэалам", а 10 снежня ў Італіі з "Ювэнтусам".

Уласны карэспандэнт

Пачну з успамінаў пра дзень першы. Сёння шмат хто з удзельнікаў пасяджэння па ўтварэнню Мартыралёгу Беларусі ў Чырвоным касцёле ў Менску 19 кастрычніка 1988 году імкнецца прыгадаць, хто-ж першым вымавіў словы пра неабходнасць стварэння Народнага Фронту. Сяргей Дубаўец нават напісаў, што менавіта тыя словы былі самымі важнымі ў гісторыі Фронту, і тут-жа падкрэсліў, што, вось-жа, зусім не Пазыняк прамовіў іх упершыню. Асабіста я не памятаю, хто сказаў пра Народны Фронт першым, але ў Чырвоны касцёл у той вечар мы ішлі разам якраз зь Сяргеем Дубаўцом і Анатолям Сідарэвічам, — і па дарозе размаўлялі пра Народны Фронт. І першае, што я пачуў ад Уладзімера Арлова, як толькі ўвайшоў у будынак, было: “Ну ты ведаеш, што будзем ствараць Народны Фронт?”.

Па-першае, працэсы ва Ўсходняй Эўропе і ў СССР мелі толькі знешняе падабенства. Чэхія ці Польшча на дваццаць ці нават на трыццаць гадоў меней знаходзіліся пад камуністычным панаваннем, і ў канцы 1980-х там у поўнай, сьпелай сіле былі актывісты, якія яшчэ памяталі некамуністычныя часы. Нельга параўноўваць нацыянальны камуністычны рэжым, скажам, у той-жа Чэхіі ці Польшчы з каленіяльным расейска-камуністычным рэжымам у СССР, які ня тое што культуру, нават мову нацыянальную (г. зн. не расейскую) душыў. Грамадства гэтых краінаў мела значна цеснейшыя стасункі з Захадам і непараўнальна большы вопыт камунікацыяў з заходнімі дэмакратыямі нават пры наяўнасці “жалезнай заслоны”. Таму камунізм у большасці краінаў Усходняга блёку абрынуўся імгненна і незваротна, а рэформы пайшлі адносна хутка.

Масавай акцыяй новаўтвораных у СССР нацыянальных рухаў, і, самае важнае, менавіта яна паказала прыклад мірнага шляху да вызвалення (ды і мірнага супраціву таксама). Праўда, тым больш ідэалогія магутным і цынічным быў ціск на новаўтвораны БНФ і ягонага лідэра; ні ў якой іншай рэспубліцы ЦК кампартыяў і прапагандысцкі апарат не дазвалялі сабе ў адносінах да дэмакратычных лідэраў таго, што ў Беларусі рабілі з Пазыняком.

І калі будзе справядліва казаць пра нейкую “агульную хвалю”, дык трэба прызнаць, што менавіта БНФ не ў апошнюю чаргу і сфармаваў гэтую хвалю — нароўні з нацыянальнымі рухамі ў некаторых іншых рэспубліках тагачаснага СССР. Масква ніколі-б не пагадзілася на распад імперыі, калі б т. зв. “нацыянальныя ўскраіны” гэтага рашуча не запатрабавалі (сваю імперскую ментальнасць Маск-

дэпутатаў, якія потым склалі Апазіцыю БНФ у Вярхоўным Савеце, былі абраныя менавіта там. Шмат якія іншыя акцыі агульнанацыянальнага маштабу на сваіх плячах выносілі менавіта жыхары гарадоў, мястэчак ды вёсак. Гэтым людзям было і цяжэй, і пагроза згубіць працу мела горшыя вынікі, чым у сталіцы, і рэпрэсіі да іх былі больш адчувальныя, асабліва калі імперскія сілы ўзялі рэванш “абраньнем” Лукашэнкі. Працавалі гэтыя людзі не за грошы — за ідэю, за тую нацыянальную ідэю, якая для абсалютнай большасці зь іх і сёння засталася сьвятой.

У пачатку 90-х гадоў дэпутаты Апазіцыі БНФ прадставілі Вярхоўнаму Савету дзясяткі законапраектаў ў сферах дзяржаўнага будаўніцтва, эканомікі, фінансавай сыстэмы, абароннай палітыкі. Большасць гэтых законапраектаў прайшла

Найважнейшы палітычны вынік у гісторыі нацыі (да 20-годзьдзя БНФ)

Так што ідэя, як кажуць, лунала ў паветры, і папросту не магла ня быць выказаная.

А вось яе практычная рэалізацыя залежала ад таго, хто будзе абраны старшынём Мартыралёгу, бо ў той вечар менавіта гэтаму чалавеку даводзілася альбо завяршыць паседжаньне (паколькі абвешчана ў запрашэннях мэта была дасягнутая, “Мартыралёг” быў створаны), альбо — працягваць. Васіль Быкаў прапанаваў на пасаду старшыні Мартыралёгу Пазыняка, а затым, рашуча ўзяўшы з рук функцыянера ЦК КПБ мікрафон, настаяў на галасаванні па кандыдатуры Пазыняка. І далей пасяджаньне вёў ужо Зянон Пазыняк, зачытаўшы заранёў падрыхтаваны ім спіс членаў Аргкамітэту Беларускага Народнага Фронту з 23-х асобаў, пры гэтым 12 асобаў былі прапанаваныя з залі (але да таго моманту праз Дубянецкага Пазыняк паспеў некаторых папярэдзіць, каб прапаноўвалі “сваіх” — гэта значыць, тых, хто стаіць на нацыянальных пазыцыях).

Такім чынам, Аргкамітэт БНФ быў утвораны і пачаў працу.

Для гісторыі беларускай нацыі стварэнне Беларускага Народнага Фронту было лёсавызначальным, бо менавіта БНФ як палітычная арганізацыя абвясціў ідэю суверэнітэту Беларусі і ў выніку дамогся незалежнасці. У палітыцы стварэнне краіны, практычная рэалізацыя ідэі дзяржаўнасці — найлепшы вынік, вышэй за які проста нічога ня можа быць. Таму бяспрэчна, што галоўная палітычная мэта БНФ была паспяхова рэалізаваная, як гэта не падасца парадаксальным аматарам паразважаць пра “палітычныя паразы” Фронту на выбарах. Былі рэалізаваныя і іншыя дэкларацыі Фронту — дэкамунізацыя грамадства, праўда пра Чарнобыль. Іншыя-ж праграмныя палажэнні БНФ — стварэнне дэмакратычнага ладу, рынкавай эканомікі ў інтарэсах народу, нарэшце, адраджэнне нацыянальнай культуры і мовы — ажыццявіліся часткова. Але перш чым адказаць на пытаньне, чаму так сталася, варта спыніцца на той самай галоўнай палітычнай мэце і разбурыць міт пра “перадвызначанасць” падзеяў.

У пэўных колах стала папулярнай думка, паводле якой падзеі ў Беларусі 1990-91 г.г. (найперш, аднаўленне незалежнасці) былі, зьбольшага, праявай агульнай дэмакратычнай тэндэнцыі ва Ўсходняй Эўропе і ў СССР (“хваля несла”), і БНФ на чале з Пазыняком толькі “ўдала скарыстаў” шанец.

Устаноўчы сход Мартыралёгу. Зьлева направа: функцыянер ЦК КПБ Р. Бузук, М. Дубянецкі, У. Быкаў.

Здымак узяты з кнігі С. Навумчыка “Сем гадоў Адраджэння альбо фрагменты найноўшай беларускай гісторыі (1988-19950)”

Па-другое, калі ў краінах Усходняй Эўропы, якія мелі суверэнітэт, вырашалася праблема дэмакратызацыі, то перад рэспублікамі былога СССР была мэта непараўнальна цяжэйшая — суверэнізацыя. Патрабавалася разбурыць адну з самых магутных і антыгуманных імперыяў у гісторыі чалавецтва, якая (і гэта было недарозова прадэманстравана) не спынялася ў выбары сродкаў для захавання свайго існавання.

Адсюль вынікае трэцяе: шмат што ў рэалізацыі ідэі распаду савецкай імперыі залежыла ад таго, хто пачне і — як пачне. Бяспрэчна, што крывава, гвалтоўны пачатак паставіў-бы крыж на памкненнях паняволеных народаў (як, між іншым, адбывалася з ідэяй дэмакратызацыі раней ў той-жа Ўсходняй Эўропе: Масква перыядычна ўчыняла “аўтадафэ” ці то ў Будапэшце (1956), ці то ў Празе (1968), і жорсткага прыкладу хапала на дзясці і болей гадоў “спакою”). У СССР — пачалося зь Дзядоў у Беларусі. Менавіта тая першая акцыя на Дзяды 30 кастрычніка 1988 году, калі Пазыняк папярэдзіў людзей аб правакацыі і павёў іх ў Курапаты і тым самым прадухіліў заплываваны ўладамі крывавае разгон (напагатове былі і спэцтэхніка, і спэцвойскі, і спэцсабакі — потым-бы, канешне, усё звалілі на “экстрэмістаў” і Народны Фронт), — менавіта гэтая акцыя была першай заўважальнай

ва выразна прадэманстравала адразу, ледзь толькі ачуняла).

Ну і яшчэ колькі словаў пра “хвалю”, якая “ўсіх несла”. Нядаўна па постсавецкіх краінах прайшла хваля так званых “аранжавых рэвалюцыяў”, арганізатары якіх, між іншым, мелі непараўнальна лепшыя палітычныя і фінансавыя магчымасці, чым у свой час заснавальнікі БНФ (да слова — за ўсе гады сваёй дзейнасці Апазіцыя БНФ не атрымала ні цэнту грантаў). Але вось-жа — у Беларусі пераменаў не адбылося, “хваля” не дапамагла...

Пра падзеі 27 ліпеня 1990 году, калі была пранятая Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце, і 25 жніўня 1991 году, калі Дэкларацыі быў нададзены статус канстытуцыйнай сілы, пра тактычныя крокі Пазыняка і дэпутатаў БНФ сказана шмат. Адзначу толькі, што калі-б у жніўні 91-га спазьніліся на дзень — незалежнасці магло-б і ня быць.

Але ніякі палітычны талент лідэраў, ніякія стратэгічныя задумы ці тактычныя хады ня мелі-б плёну, калі-б не падтрымка тысячаў і тысячаў прыхільнікаў Фронту, нацыянальна арыентаваных грамадзянаў. І ня толькі ў Менску (хаця сталіца традыцыйна адыгрывае вырашальную ролю), але і ў правінцыі. Найперш, актывісты БНФ ў рэгіёнах добра спрацавалі на выбарах 1990 году — большасць тых

экспэртызу замежных адмыслоўцаў, іх вартасць не выклікала сумніву. Часам дэпутатам БНФ удавалася пераканаць пракамуністычную, як тады казалі, “пракебічаўскую” большасць, і абзацы ці нават цэлыя раздзелы з “фронтаўскіх” праектаў рабіліся палажэннямі законаў. Так, ідэі стварэння нацыянальнага войска, уласнай грашовай сыстэмы — цалкам нашыя ідэі (Пазыняк яшчэ ў 1990 годзе, калі існаваў СССР, выступіў з артыкулам, у якім абгрунтаваў неабходнасць увядзеньня беларускай грашовай адзінкі — талера). Але і тое, што праходзіла, прымалася са спазьненнем — на год, на два ці нават на тры, калі час (асабліва ў другой палове 1991-га) лічыўся на дні ці нават на гадзіны. Кіраўніцтву Беларусі, ураду бракавала дзяржаўніцкага погляду на сваю краіну; здольнасць тагачаснага прэм’ера выпрасіць у Масквы эшалён нафты дзяржаўнай прэсай ацэньвалася як праява надзвычайных арганізатарскіх якасцяў (“моцны гаспадарнік Кебіч”); ну а тое, што замаруджваньне з рэформамі пазбаўляе шанцаў цэлыя пакаленьні беларусаў, пра што няспынна папярэджваў Пазыняк, лічылася ня вартым увагі.

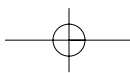
Палітычная (ды і гаспадарчая) эліта, якая ў пачатку 1990-х знаходзілася афіцыйна на чале дзяржавы, проста была ня здольная ўспрыняць Беларусь як незалежную краіну. Выпрацаваны дзясцігодзьдзямі (ды мо і стагодзьдзямі) інстынкт падначалення прымушаў чакаць указаньняў з Масквы. І гэта Масква скарысталася.

Але паўтарыся: тысячы актывістаў і прыхільнікаў БНФ рэалізавалі галоўную мэту — дамагліся незалежнасці, і ў гісторыі беларускай нацыі гэта найважнейшы палітычны вынік. Беларусь — зьдзейснілася як дзяржава. І ўсё-ж, чаму пакуль што ня сталася яна такой, як марылася ўсім тым, хто яе ствараў?

Адказ на гэтае пытаньне даў Васіль Уладзімеравіч Быкаў, сказаўшы, што грамадства было непадрыхтаванае да ўспрымання нацыянальных ідэяў, якія дэклараваў БНФ. Ці азначае гэта хібу Народнага Фронту? Ні ў якім разе. З гэтай высновы Быкава вынікае іншае. А менавіта — адказ на пытаньне: у чым шукаць паратунак, як рухацца далей? Узяць на ўзбраеньне тое, чаго нашаму панішчанаму саветамі грамадству пакуль не хапала: толькі нацыянальная, беларуская ідэя можа адкрыць яму пэрспектыву для разьвіцця і незваротна замацаваць права нацыі на вольную і незалежную дзяржаву.

Сяргей НАВУМЧЫК

Весткі й Паведамленьні

Нью-Ёрскага аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня
Viestki j Paviedamlenni

Belarusan American Association, Inc.

✉ 166-34 Gothic Drive, Jamaica, N.Y. 11432 Сусьветнае сеціва: www.baza-belarus.org № 11 (514)

Кастрычніцкі сход аддзелу БАЗА ў Нью-Ёрку

У нядзелю, 12 кастрычніка, адбыўся чарговы сход нью-ёрскага аддзелу БАЗА. Напачатку сходу старшыня аддзелу, сп. Віталь Зайка, распавёў пра навіны зь Беларусі за апошні месяц. Былі ўзгаданыя сфальшаваныя вынікі парламэнцкіх выбараў у Беларусі, зафіксаваныя парушэньні й скаргі; рэзалюцыя Эўрапарлямэнту па Беларусі, прыпыненьне на паўгады некаторых санкцыяў; візыт у Менск старшыні АБСЭ; адмова беларускай візы віцэ-старшыні ПАРЭ; прыняцце ў другім чытаньні рэпрэсіўнага Закону аб інфармацыі; прымушова татальная дактыляскопія; перамовы з Расеяй на конт стабілізацыйнага крэдыту і мажлівае ўвядзеньне расейскага рубля; сумесная прэс-канфэрэнцыя Мілінкевіча і Казуліна ў Эўрапарлямэнце.

Затым сваімі ўражаньнямі падзяліўся юрыст з Вашынгтону Яраслаў Крывой. Ён знаходзіўся ў Беларусі ў час парламэнцкіх выбараў і адзначыў, што іх, як такіх, не было, былі спущаныя лічбы, і ўяўная лібэралізацыя, на якую спадзяваўся Запад, аказалася фікцыяй. Людзей ў Беларусі апаноўвае апатыя, якую па-мастацку эксплюатуе рэжым. Шмат хто байкатаваў выбары, але калі няма эфэктыўнага кантролю за галасаваньнем і падлікам галасоў, гэта ня мела ўплыву. Вёска знаходзіцца ў занябным стане, пануе алькагалізм, моладзь шукае працу ў гарадох. Тымчасам лепшую зямлю ў Менску і іншых месцах прыбіраюць да рук расейцы. Становішча сумнае, але ёсьць моладзь, якая працягвае супрацьстаяць рэжыму.

Затым адбылася прэзэнтацыя альманаху “Беларусь 2008”. Прадстаўляючы альманах, сп. Зайка, які зьяўляецца таксама адным з ягоных аўтараў, адзначыў, што гэта ўжо другі выпуск, і ў ім павялічыўся аб’ём публікацыяў, колькасць твораў і аўтараў, пашырылася жанравая разнастайнасць. Альманах стаў месцам, дзе непрафэсійныя аўтары па-за Беларуссю могуць данесці да чытачоў свае мастацкія ўвасабленьні жыццёвых досьведаў і сьветаўспрыняцця. Пісаньне па-беларуску на чужыне стымулюе цікавасьць да беларускай мовы і культуры і спрыяе захаваньню нацыянальных каштоўнасьцяў, а значыць і беларускай прысутнасьці ў сьвеце.

Сп. Сяржук Сокалаў-Воюш, адзін з аўтараў абодвух

выпускаў альманаху, якога звычайна прадстаўляюць як паэта і барда, адзначыў, што ў гэтым разам ён выступіў не як паэт і не як бард. Новай працай, надрукаванай ў альманаху, стаў драматургічны твор. Па словах аўтара, “Драматургія — вялікая праблема ў сёнешняй беларускай літаратуры. Гэта заўсёды праца з аўтарамі, з актормі. Акрамя, бадай, твораў Дударова, не магу назваць вартасных сучасных п’есаў. Прыпамінаюцца творы кшталту аднаго пра старажытны Полацак, дзе пэрсанаж кажа, што “сёлета бульба не ўрадзіла” (бульба зьявілася ў Беларусі ў 18 ст.). Таму захацелася паспрабаваць сілы ў драматургічным жанры. Сюжэт маёй п’есы ўключае пачатак каля расстрэльнай ямы ў 1930-я, затым героі апынаюцца ў нашым часе. Уздыжэньне падзеяў гісторыі на лёсы пэрсанажаў, нябачна прысутнасьць мінуўшчыны ў сёнешніх падзеях — вось адна з галоўных тэмаў твору. Ня ведаю, хто ўзяўся-б за пастаноўку, але, прынамсі, п’еса надрукаваная. Сёньня хацеў-бы адзначыць ахвярнасьць выдаўца і рэдактара альманаху Марата Клакоцкага. Праца ягоная паказвае, што можа зрабіць адзін чалавек, калі ён ахвярны і гатовы да сур’ёзнай грамадзкай працы. Нягледзячы на тое, што трэба працаваць на асноўнай працы, зарабляць на жыцьцё, кожны можа цягнуць сваю частку беларускага возу, і ўсім будзе лягчэй і весялей, калі кожны ўпражэцца як сьлед.”

Тут прысутныя павіншавалі сп. С. Сокалава-Воюша з днём народзінаў, засьпявалі “Дай Божа сто год”.

Затым з заўвагамі пра альманах і пра літаратурную працу выступіў адзін з старэйшых сябраў аддзелу Антон Шукелойць, які адзначыў важнасьць выхаду ў замежжы такога добра падрыхтаванага і цудоўна выдадзенага альманаху. Ён жартам прыпомніў, як некалі, у савецкія часы, удава генэрала Грыгарэнікі, змагара за правы чалавека ў СССР, сказала ў гутарцы, што ў Беларусі акрамя праваабаронцы Міхаіла Кукабакі зьявілася новая генэрацыя змагароў, у тым ліку літаратары — Арлоў, Сокалаў. З такімі прозьвішчамі не прападзем! І спраўды, сёньня гэтыя імёны вядомыя ўсім, і людзі гэтыя працяваюць працу, запачаткаваную Актам 25 Сакавіка.”

Сп-ня Валянціна Якімовіч дала агляд зьместу “Беларусь-2008”, прачытала некалькі вершаў розных аўтараў, падзялілася ўражаньнямі ад прачытаных у абодвух выпусках альманаху праявітых твораў.

Усе жадаючыя мелі магчымасьць набыць новае выданьне па зьніжаным прамарытным кошце.

Затым з грунтоўным рэфэртам пра Літоўскія Статуты — помнікі юрыдычнай думкі старабеларускай дзяржавы Вялікага Княства Літоўскага — выступіў старшыня Згуртаваньня Беларускае Моладзі ў Амэрыцы Мікалай Цімашэнка. Сёлета споўнілася 420 год Трэцяму Літоўскаму Статуту (1588), а ў наступным годзе спаўняецца 480 год Першаму Літоўскаму Статуту (1529). Менавіта ў Літоўскім Статуте беларуская мова ўпершыню была абвешчана дзяржаўнай. Прамоўца распавёў пра гісторыю стварэньня Статутаў, іхны зьмест і ўплыў на тагачаснае жыцьцё, розніцу паміж трыма выданьнямі Статуту. Галоўная думка рэфэрату — Статуты ў свой час былі найбольш распацаваным і прагрэсіўным зводамі законаў у Эўропе, якімі беларусы павінны ганарыцца і пра якія мусяць ведаць.

Старшыня ГУ БАЗА Вячка Станкевіч распавёў пра Цэнтар Беларускіх Дасьледаваньняў (ЦБД) у Канзасе, ініцыятары якога зьявіліся да дзяржаўных і прыватных устаноў з просьбамі аб падтрымцы. Прапанова падтрымкі будзе эфэктыўнай, калі самыя беларусы стануць першай сотняй людзей, якія далучацца да Цэнтру праз свае ахвяраваньні (на любую суму), дзеля таго каб паказаць, што ў грамадстве існуе зацікаўленасьць тэматыкай, якой займаецца Цэнтар.

Адная з дырэктароў Цэнтру, сп-ня Ала Орс-Романо распавяла пра стварэньне і дзейнасьць Цэнтру, пра заснавальніка і кіраўніка Цэнтру Дэйвіда Сьюрца, першага амбасадара ЗША ў Беларусі. ЦБД плянуе ладзіць акадэмічныя сэмінары, рабіць досьледы, запрашаць навукоўцаў з Беларусі. Дадаўшы пра падтрымку з боку беларускай дыяспары, сп-ня Орс-Романо заклікала далучыцца да стварэньня беларускай бібліятэкі пры Цэнтры, дасылаць туды кнігі. Было таксама парушанае пытаньне забесьпячэньня беларускіх перакладчыкаў для дэлегацыяў з Беларусі ў ЗША. Прысутныя адклікнуліся на заклік сваімі ахвяраваньнямі.

У канцы сходу прагучэлі абвешчаныя і паведамленьні, а пасыла афіцыйнай часткі сябры і госьці аддзелу працягвалі калегавашча пры кубку кавы і печыве.

Віталь ЗАЙКА

Наступны сход

нью-ёрскага аддзелу БАЗА адбудзецца
14 сьнежня 2008 году ў Фундацыі імя П. Крэчэўскага па адрасу:

166-34 Gothic Drive, Jamaica, NY 11432

Даезд цягніком падземкі F да прыпынку 169th St.; адтуль прайсьці 2 блёкі да скрыжаваньня 167-й вул. і Готык Драйв. Пачатак сходу а 1:00 папайдні.

Уплаты ў нью-ёрскі аддзел БАЗА Ахвяраваньні й складкі:

I. Казлоўскі. 30	Д. Наліўка 30
В. Казлова. 30	М. Пацічук. 30
I. Камолаў. 30	Н. Старавойтава 30
К. Кручок. 30	Н. Ягоравы. 30
А. Наліўка. 30	Шчыры дзякуй!

Уплаты ў нью-ёрскі аддзел дасылайце на:

**Belarusan American Association
 P. O. Box 230249
 Brooklyn, NY 11223
 Чэкі выпісвайце на
 Belarusan American Association.**

Вашынгтон

Беларусы, што жывуць у сталіцы ЗША і навакольных штатах Вірджынія і Мэрылэнд, сабраліся 9 лістапада на чарговае спатканьне гуртка БАЗА. Ірына Красоўская і Алеся Кіпель распавялі пра свае сустрэчы з амэрыканскімі і міжнароднымі палітычнымі лідэрамі, а таксама дзеячамі беларускага дэмакратычнага руху пад час іхных нядаўніх паездак у Латвію і Беларусь. Апавед ўзьняў дыскусію пра супрацоўніцтва і каардынацыю палітыкі ЗША ў адносінах да Беларусі з краінамі Эўрапейскага Зьвязу, у прыватнасьці з Польшчай, Латвіяй і Летувой. Гэтыя краіны значна зьмякчылі сваю палітычную пазыцыю да беларускага кіраўніцтва пасыла антыдэмакратычных сфальшаваных выбараў у Палату прадстаўнікоў Беларусі. У той самы час ЗША пасылаюць трымаюцца палітыкі прапарцыйнага адказу. Удзельнікі паседжаньня пагадзіліся, што палітычная лінія ЗША пры новай адміністрацыі прэзыдэнта Барака Абама будзе працягваць у дачыненні да Беларусі палітыку падобную да папярэдняй. Аднак сябрам БАЗА трэба будзе пачаць наладжваць стасункі з многімі новымі кангрэсмэнамі і сэнатарамі, абранымі ў лістападзе ў Палату прадстаўнікоў і Сэнат.

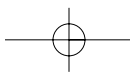
Удзельнікі сустрэчы таксама абмеркавалі шляхі павялічэньня колькасці сябраў БАЗА-DC і прыхільнікаў праз інтэрнэт парталы Аднакласьнікі і Facebook. Прыканцы сустрэчы да гуртка далучыліся два новыя сябры.

Наступнае паседжаньне БАЗА-DC прызначана на люты 2009 году. Падрабязнейшую інфармацыю пра гэта можна атрымаць ад старшыні гуртка Алесі Сёмухі па імэйл адрасу: .

Алеся СЁМУХА

Удзельнікі спатканьня БАЗА ў Вашынгтоне.

Нашая фанатэка

“20 гадоў – 20 гітоў”: няскончаны раман у музычных фарбах

За здавалася-б зразумелася канцэпцыя праекту “20 гадоў – 20 гітоў” да 20-гадовага юбілею Беларускага Народнага Фронту і відавочнасьцю напрамкаў абмеркаваньня яго экспертнай рады, у працэсе працы над ягонаю праграмай нечакана паўстала даволі напружаная ідэялягічная барацьба, сутыкненьне розных поглядаў на нацыянальнае ў рок-музыцы, на шляхі развіцця айчынай культуры ўвогуле...

Здавалася-б, чаго лягчэй – глянуць у “Крытэры адбору кампазыцыяў на складанку “20 гадоў – 20 гітоў”, як прапанавалі ініцыятары праекту з культурніцкай камісіі Партыі БНФ (ад беларускамоўнасьці песень да ўскоснай датычнасьці да палітычных падзеяў у Беларусі і тэматычнай адпаведнасьці песняў да пэўнага году), і паводле іх працаваць! Але не, у тэатры змагароў з “нацыялізмам” свае погляды на беларушчыну: калі не ўдаецца з дапамогай даносаў забараніць яе праявы, дык выкарыстоўваюць шанец паклёпам яе скампрамэнтаваць!

Так атрымалася падчас працы над складанкай да 20-годзьдзя Беларускага Народнага Фронту. Адны “сябры” экспертнай рады проста не зьявіліся на яе паседжаньне, баючыся “запляміць” сябе супрацай з “нацыяналістычным” БНФ. Затое шчыра займаліся крытыканствам вынікаў працы іншых сяброў рады паводле “публічнага даносу” аднаго з выпадковых сьведкаў абмеркаваньня ва Ўправе Партыі БНФ. Гэты матэрыял, які яго недабрасумленнымі аўтарамі названы “Тузін франтавых гітоў”, быў поўны перакручваньняў фактаў і павярхоўных высноў. А зьявіўся той артыкул ў выданьні мясцовых расейскамоўных “лібэралаў” – “Белорусская газета”. Іншыя-ж “сябры рады”, салідарызаваўшыся з друкаванымі інсинуацыямі недабразычліўцаў, выказваліся адпаведна здрадніцкай завяздэцы: добра, што мы не прыйшлі на паседжаньне экспертнай рады! Маўляў, паглядзім, што ў вас атрымаецца бяз нашага ўдзелу! Думаю, цяпер сябрам культурніцкай камісіі Беларускага Народнага Фронту сталі больш зразумелымі тыя працэсы, якія адбываюцца ў музычна-журналісцкіх колах, і яны ня будуць запрашаць да ўдзелу ў сваіх праектах выпадковых “экспэртаў”.

Пасля зьўленьня правакацыйнага матэрыялу ў “Белорусской газете” і абсмоктваньня ягоных “фактаў” на форумах і сайтах адпаведнага зместу, для ініцыятараў праекту “20 гадоў – 20 гітоў” надыйшоў час асэнсаваньня зробленага. І добра, што яны вырашылі не ўступаць у бессэнсоўныя спрэчкі з апанэнтамі з “экспэртнай рады”, у якую іх самыя (о, беларускія парадоксы!) і запрасілі. А ўзяўшы невялікі тайм-аўт, працавалі над

далейшымі крокамі ў ажыцьцяўленьні праекту. І вось ня так даўно складанка “20 гадоў – 20 гітоў” зьявілася ў беларускай музычнай прасторы – пачала распаўсюджвацца сярод падпісчыкаў і прыхільнікаў БНФ. А значыць зьявілася нагода падрабязней глянуць на зьмест гэтай навінкі айчынай фанатэкі.

Трэба адзначыць, што складальнікі новага выданьня вельмі вялікую ўвагу надавалі той кампазыцыі, якая павінна распаць праграму. Пасьля абмеркаваньня, кароткага, але ёмістага па зьместу думак і прапагоў ад тых сяброў экспертнай рады, які прысутнічалі, было вырашана аддаць перавагу нестандартнай прапанове – адкрыць праграму новага дыску цудоўнай песняй С. Сокалава-Воюша “Беларусь мая”, але ў выкананьні папулярнага ў Беларусі Данчыка. Гэта тлумачылася тым, што песня “Беларусь мая” стала ў свой час самай выконваемай песняй у беларускіх адрэджэнскіх асяродках, ад легендарнай “Майстроўні” да “Талакі”. Ды і да сёньня песня застаецца прыкладам сапраўднай патрыятычнай песні – нацыянальным эвергрынам. А вось гімнам “Фронт, фронт, фронт” ў выкананьні Сяржук Сокалава-Воюша было-б мэтазгодна завершыць праграму юбілейнага выданьня. Бо гэты твор для сяброў Фронту і прыхільнікаў нацыянальнага Адрэджэньня застаецца крыніцай натхненьня і гістарычнага аптымізму ў змаганьні за незалежную, свабодную і дэмакратычную Беларусь...

Цікава, што праблемаў з вызначэньнем пачынальнікаў адрэджэнскага музычнага руху не было. Бо тут аднагалосна прызнавалася лідуючая роля легендарнай “Мроі”. Былі розныя прапановы, але спыніліся на ідэі музычнага крытыка Вітаўта Мартыненкі прадставіць творчасць “Мроі” гітом, які ў свой час стаў іх візытоўкай – кампазыцыяй “Ён яшчэ вернецца”. Дзякуючы гэтай прапанове цяпер “ажывуць” тыя старонкі найноўшай гісторыі Беларусі, якія зьвязаныя з гэтым творам і пра якія сёньняшнім маладым адрэджэнцам вядома паводле публікацыяў і ўспамінаў відавочцаў. Гэта і першы легальны беларускамоўны канцэрт “Мроі” ў Траецкім прадмесці, і бесчалавечы зьдзек тутэйшых фашыстоўскіх “інтэраў” над удзельнікамі Гуканьня вясны ў тым-жа Траецкім прадмесці, і канцэрт гурта падчас Першага Вальнага сойму маладзёвых суполак, які ў свой час пад уплывам З. Пазьняка, А. Сыса ўпершыню

высунуў патрабаваньне аб дзяржаўным статусе беларускай мовы...

Далейшыя трэкі дыска, ці па трапнаму азначэньню таго-ж В. Мартыненкі – старонкі музычнага раману працягласьцю ў два дзясяцігодзьдзі, – прапануюць успомніць іншых герояў тых часоў. У першую чаргу музыку і гітарнае гучаньне гурта “Бонда”. Разам з “Мрояй” “бондаўцы” стваралі неабходнае для разьвіцця айчыннага рок-руху канкурэнтнае асяродзьдзе. І часыцяком гэтая канкурэнтная пераходзіла ў іншы творчы асяродкі тагачаснага адрэджэнскага руху. Успомніць хоць-бы для прыкладу “супрацьстаяньне” групак “глабусятнікаў” (прыхільнікаў творчасці А. Глэбуса) і “сысятнікаў” (прыхільнікаў А. Сыса), якія разам адыгралі вялікую ролю ў станаўленьні айчыннага рок-руху. Да таго-ж “Бонда” разам з “Мрояй” былі самымі пасьпяховымі тагачаснымі гіт-мэйкерамі. Як напімін пра тыя вельмі прадуктыўныя часы на дыску “20 гадоў – 20 гітоў” прадстаўлена кампазыцыя, якую прыхільна ўспрымалі і “глабусятнікі”, і “сысятнікі” – “Слуцкага брама”. Цяпер з асаблівай настальгіяй успамінаю канцэрт “Бонды” ў рамках фэсту “Тры колеры”, калі Анатоль Сыс разам са сваімі сябрамі падпявалі тэкст гэтай песні, падбэдзэрвалі гітарыста Янку Маркава, калі той выконваў сваё легендарнае сола ў гэтай кампазыцыі...

Не прайшло і году, калі ў выніку творчых рознагалосьцяў гурт распаўся, і на зьмену “Бондзе” паўстала некалькі іншых цікавых каманд. Маю на ўвазе ULIS і KRAMA, якія на гэтым дыску прадстаўлены знакамітымі ў пачатку 90-гадоў мінулага стагодзьдзя кампазыцыямі. Маю на ўвазе “ўлісаўскі” сьпеў “Калі імперыя зьнікне” і пазьнейшую кампазыцыю “KRAMY” “Будзь разам з намі”. Музыкальная крытыка тады заўважылі, што іх змест адлюстроўваў тагачасную перамену грамадзкіх настрояў у краіне, калі рамантызм змаганьня змяніўся асэнсаваньнем таго, што перамога ня прыйдзе сама сабою, калі ад усяго беларускага грамадства спатрэбіцца шмат высілкаў на шляху да свабоднай і дэмакратычнай Беларусі.

У гэтым сэнсе названы кампазыцыі сталіся прарочымі для айчынай гісторыі і сучаснай нацыянальнай культуры.

Канец 80-х і пачатак 90-х гадоў мінулага стагодзьдзя супаў яшчэ з адной знакавай для айчынай музычнай культуры падзеяй – запачаткаваньнем рэгіянальнага рок-руху. І піянерам абуджэньня беларускай правінцы стаў адзін з самых арыгінальных калектываў Полаччыны – гурт “Мясцовы час”. У чым ягоная арыгінальнасьць, маладзёжныя слухачы зразумеюць, калі пазнаёмяцца з кампазыцыяй “Я жыў”. Сталым-жа прыхільнікам яна нагадвае тыя цяжкія гады, калі ўдзельнікі сталічных гуртоў, як па камандзе, трапілі ў Савецкае войска, а рэгіянальныя гурты, у тым ліку і “Мясцовы час”, узвалілі на сябе адказанасьць за далейшае разьвіццё ўсяго айчыннага рок-руху.

Але ня толькі драматызмам і змагарскім патасам тады вызначалася тэматыка сьпеваў выканаўцаў, якія сталі на нацыя-

нальныя пазыцыі ў айчынай культуры. Быў і сатырыка-гумарыстычны погляд на рэчаіснасьць. Ён быў характэрны для айчынай бардаўскай песні. Пра ролю гэтага адгалінаваньня сучаснай музычнай культуры сваім творам “Калі мы станемся глыбокімі дзядзямі” напамінае нам знакаміты беларускі бард Зьміцер Бартосік.

Зьяўленьне на палітычным небасхіле Беларусі прэзыдэнцкай пасады выклікала шмат пытанняў і ў прыхільнікаў незалежнасьці ды дэмакратыі, і ў айчынных рок-выканаўцаў. Пра першую рэакцыю на гэтую падзею нагадае кампазыцыя гурта “Новае неба” “Прэзыдэнт, ідзі дамоў”. Рашучасьць і бескампрамісны грамадзянскі чын Касі Камоцкай і яе гурта падтрымалі змагарскай “Партызанскай” песняй музыкі звышпапулярнай каманды “N.R.M.”, якая паўстала на месцы “Мроі”.

Палітычныя падзеі, зьвязаныя са шматлікімі “ўзаконенымі” недабрасумленымі рэфэрэндумаў, парушэньнямі Канстытуцыі, падменай нацыянальнай сымболікі, грэбаваньнем элемэнтарных правоў чалавека, выклікала ў некаторай часткі грамадства натуральную рэакцыю – скептыцызм у адносінах пэрспектываў дэмакратыі і незалежнасьці краіны. Гэты перыяд айчынай гісторыі, у нечым адлюстраваны сродкамі фольк-мадэрну – песнямі гуртоў “Палац” і “KRIWI”. Іх драматычныя кампазыцыі “Дарожка” і “За туманам” вольна ці нявольна супалі з тагачасным настроем грамадства, якое ўбачыла сваю будучыню праз тую “гуманную” смугу...

Але, як дыкуюць законы грамадзкага разьвіцця, “за туманам” абавязкова будзе сонца! Што гэта так, цвёрдыць зьмест творчасці гуртоў і праектаў пазьнейшай фармацыі. А пачалася гэтая беларуская “музычная кантрафармацыя” са знакамітага канцэртнага праекту “Я нарадзіўся тут” і аднайменнага пазытыўнага сьпеву Зьмітра Вайцюшкевіча і Веранікі Кругловай (2000). Іх стваральны інтанацыі падхвалілі іншыя выканаўцы – гурты P.L.A.N. (адзначу ягонага лідэра Андрэя Плясанава, чымі высілкі трэкі гэтага дыска набылі якасьнейшае гучаньне), Neuro Dubel, Pomidor/off, :B.N., PARTYZONE, рок-сьпявачка Руся, якія сёньня ў вялікай ступені вызначаюць творчае аблічча айчынага рок-руху. Іх кампазыцыі сталі гукавой палітрай для музычнай панарамы сучаснай Беларусі ўжо XXI-га стагодзьдзя – у нечым парадаксальнай, але беларускамоўнай, а значыць – жыцьцядзейнай!

Уяўнае музыкае падарожжа, якое супала з дваццацігадовым шляхам і з мэтамі Беларускага Народнага Фронту, завяршаецца трэкам “Беларусь будзе вольнай!” ад магілёўскага гурта “Mauzer”. Яе для складанкі выбралі шляхам галасаваньня слухачы Беларускага Радьё Рацыя. І яны маюць рацыю: песня найадэкватней адлюстроўвае грамадзкі настрой “Крывавага сакавіка-2006”...

Юбілейная складанка “20 гадоў – 20 гітоў” яшчэ раз засьведчыла, што айчыны рок-рух, нягледзячы на складанасьці і падкопы, мае патэнцыял быць карысным сваёй краіне і народу. Да гэтага кліча і фінальная песня дыску – гімн “Фронт, Фронт, Фронт”, які тут гучыць у “жывой” вэрсіі з канцэрту С. Сокалава-Воюша на сядзібе Партыі БНФ.

Анатоль МЯЛЫГУЙ, музычны аналітык
На фота аўтара: Зьміцер Вайцюшкевіч на канцэрце ва Ўправе Партыі БНФ.

Дзейнасць Згуртавання Беларускай Моладзі ў Амэрыцы

Сустрэча ў Вільні

317 па 21 верасня студэнты – сябры Згуртавання Беларускай Моладзі ў Амэрыцы ўзялі ўдзел у сустрэчы студэнтаў-беларусаў з усяго сьвету, якая адбылася ў Вільні (Летува). Арганізатарам выступіў Усходне-Эўрапейскі Дасьледчы Цэнтар.

Мэтамі сустрэчы былі абмеркаваньне шляхоў спрыяньня студэнтамі-беларусамі з усяго сьвету дэмакратызацыі Беларусі і знаёмства студэнтаў паміж сабою. Сустрэча працягвалася 5 дзён, кожны з якіх быў прысьвечаны абмеркаваньню магчымасьцяў уплыву беларусаў за межамі на падзеі ў Беларусі. Таксама кожны дзень быў насычаны сустрэчамі з інтэлектуаламі і палітыкамі зь Беларусі і Летувы.

18 верасня перад удзельнікамі сустрэчы выступілі з дакладамі на тэму “Выпрабаваньні і мажлівасьці для сучаснай самасьвядомасьці ў Беларусі” прафэсар Віленскага Ўнівэрсытэту Альвідас Якубайціс і прафэсар Эўрапейскага Гуманітарнага Ўнівэрсытэту Уладзімер Фурс. У выступе летувіскага прафэсара ўразіла ягонае добрае разуменьне беларускіх праблемаў. Прафэсар выказаў неразуменьне таго, як грамадзянскі нацыяналізм можа стварыць нацыю. На ягоную думку, Беларусь абавязкова павінна стаць нацыянальнай дзяржавай. “Дэмакратыя ніколі не існавала без нацыянальнай дзяржавы. Нацыя і нацыяналізм не абавязкова абзначаюць вайну і шавінізм,” – казаў праф. Якубайціс, выступ якога паказаў мяжу або інтэлектуальнае розначытаньне, якое існуе паміж інтэлектуаламі “новай” і “старой” Эўропы. Выступ прафэсара Фурса дэманстраваў сучасны погляд

інтэлектуалаў Заходняй Эўропы на праблемы нацыі, дзе ўласна нацыі пакадаецца ня вельмі шмат месца.

Тацяна Кулавец і Мікалай Цімашэнка са сваёй новай сяброўкай-летувіскай Эвай (пасярэдзіне).

Удзельнікаў сустрэчы асабіста прывітаў сакратар міністэрства замежных спраў Летувы Талат-Келпса. Ён агучыў агульную пазыцыю краінаў Эўропы адносна перамоваў з рэжымам Лукашэнка. Па ягоных словах, пазыцыя Эўропы палягае ў тым, што яна ня можа не рэагаваць на

крокі, якія дэманструе Лукашэнка. Ад глыбіні і зьмястоўнасьці гэтых крокаў будзе залежыць пазыцыя Эўропы. З выступу можна было зрабіць высновы пра мажлівасьць сваеасаблівага “гандлю” паміж Эўропай і рэжымам Лукашэнка.

Усё-ж найважнейшым вынікам сустрэчы ў Вільні была мажлівасьць камуніка-

беларускіх студэнтаў з Францыі і Нямеччыны.

Арганізатары вылучыліся выключна высокім узроўнем падрыхтоўкі сустрэчы. Побач са студэнтамі-беларусамі знаходзіліся студэнты-летувісы, якія няблага разумелі беларускую і ангельскую мовы.

Закранаючы тэму падабенства і рознасьці паміж беларусамі ў розных краях, трэба сказаць, што агульнага нашмат больш. Парадаваў высокі інтэлектуальны ўзровень прысутных. Было наладжанае супрацоўніцтва і запланаваныя некалькі сумесных мерапрыемстваў з беларускай дыяспарай у Эўропе. Частка з запланаванага ўжо паспяхова выкананая.

Апошні дзень сустрэчы быў аддадзены вандроўкам па старой Вільні. Пад белчырвона-белымі сьцягамі беларусы ішлі па сваёй старажытнай сталіцы. Сябры ЗБМА завіталі на Лукішкі, дзе аддалі даніну павагі героям, які загінулі, змагаючыся за Беларусь.

Адным з неспадзяваных момантаў паездкі ў Вільню была сустрэча з “тутэйшымі”. Перад адлётам ў ЗША сябры ЗБМА шукалі дапамогу, каб з’арыентавацца ў Вільні. Першыя людзі, да якіх яны звярнуліся, прадставіліся “тутэйшымі”. Так сябе самаідэнтэфікавалі карэнныя жыхары Вільні – муж і жонка (35-40-гадовага ўзросту), якія ніколі не былі ў Беларусі. Іх моваю была беларуская з дамешкам польскіх словаў.

Падводзячы вынікі, азначым, што на дадзены момант за межамі Беларусі знаходзіцца значны інтэлектуальны рэсурс. У перспэктыве гэтыя людзі вернуцца ў Беларусь і, карыстаючы сваю эўрапейскую і амэрыканскую адукацыю, павядуць наш край па новаму Беларускаму шляху. Дапамагай нам Бог! Жыве Беларусь!

Тацьцяна КУЛАКЕВІЧ

“БУДЗЬМА РАЗАМ” – нефармальныя сустрэчы моладзі

Сябры ЗБМА (Згуртаваньня Беларускай Моладзі ў Амэрыцы) пачалі ладзіць нефармальныя моладзевыя сустрэчы, мэта якіх – аб’яднаць маладых беларусаў Нью-Ёрку і прыцягнуць іх увагу да беларускай ідэі.

Першая такая сустрэча адбылася ў *O’Flaherty’s Ale House* – рэстаране-бары ў цэнтры Мангэтэну, дзе плянуецца правядзеньне і наступных сустрэчаў. Адметная рыса гэтай сустрэчы была ў тым, што сабраліся ня толькі сталыя сябры ЗБМА, але і іх больш апалітычныя сябры, што дало глебу для шырокіх дыскусій і абмеркаваньняў. Так, напрыклад, завязалася гарачая дыскусія паміж адным з сябраў ЗБМА і хлапцом з Горадні, які спрабаваў пераканаць астатніх, што Горадня гістарычна зьяўляецца польскім горадам.

На іншым канцы стала ішла спрэчка пра важнасьць падкрэсьліваньня сваёй нацыянальнай прыналежнасьці ў школе, на працы, сярод сваіх небеларускіх сяброў: важна тлумачыць, што мы не з Расеі, а менавіта зь Беларусі. Нефармальнасьць абставінаў, умовы звычайнай гутаркі, сяброўская атмасфэра спрыялі ненапружанасьці размовы і пазытыўнаму настрою ўсіх прысутных.

Вынікам дыскусіяў і размоваў стала арганізацыя трохдзённай вандроўкі ў Маямі.

Першая сустрэча адбылася 11 кастрычніка. Яе посьпех натхніў сяброў ЗБМА працягваць гэтую ініцыятыву ў далейшым і сустрэцца раз на два тыдні. Другая сустрэча была 8 лістапада.

Усе жадаючыя могуць далучацца да сустрэчаў!

Больш інфармацыі пра дзейнасьць ЗБМА можна знайсці на вэб-старонцы арганізацыі па адрасу: www.zbma.net

Тацьцяна РЫБЯНKOBA

Моладзь адзначыла сьвяты

Сябры Згуртаваньня Беларускай Моладзі ў Амэрыцы 27 ліпеня, 3 жніўня і 8 верасня ўдасканалі сваё майстэрства стральбы з пісталетаў, аўтаматаў і вінтовак. Так ЗБМА адзначала важныя для кожнага беларуса сьвяты. Нагадаем, 27 ліпеня ў 1990 годзе Вярхоўны Савет БССР прыняў Дэкларацыю аб дзяржаўным сувэрэнітэце Беларусі. 5 жніўня споўнілася 500 гадоў (1506) з часу Клецкай бітвы паміж войскам ВКЛ на чале зь Міхалам Глінскім і войскам крымскіх татараў. Гэта была першая вялікая перамога над крымскімі татарамі. 8 верасня моладзь сьвяткавала бліскучую перамогу 30-тысячнага войска гетмана ВКЛ Канстанціна Астрожскага над 80-тысячным войскам Васіля III ў 1514 пад Воршай.

Зборы моладзі адбыліся на палігоне ў штаце Пэнсylvанія. Найлепшыя вынікі ў стральбе з пісталета паказала дзяўчына, сяброўка арганізацыі. У стральбе з іншых відаў зброі дамінавалі хлопцы. Беларуска моладзь ЗША зь вялікім зацікаўленьнем удзельнічала ў мерапрыемстве. Некаторыя маладыя людзі ўпершыню трымалі зброю ў руках.

Удзельнік: “Лічу, што беларускі мужчына павінен умець карыстацца зброяй, каб у час небясьпекі быць падрыхтаваным аба-

раняць сваю Радзіму. Зараз я жыву ў Амэрыцы і таму ня маю мажлівасьці служыць у беларускім войску, аднак лічу, што калі мая Радзіма мяне пакліча, то я павінен мець хоць нейкія веды. Хачу таксама дадаць, што жадаю нашай зямлі міру, каб стрэлы ніколі не гучалі над Беларусью!”

Удзельніца: “Я раней ніколі не трымала зброі ў руках. Лічу, што трэніроўка будзе мне на карысьць. Я люблю Беларусь і хацела-б мець

ня толькі жаданьне яе абараняць, але і практычную здольнасьць гэта рабіць.”

Адпаведна Другой папраўцы да Канстытуцыі Злучаных Штатаў Амэрыкі кожны вольны чалавек мае права валодаць зброяй.

Дапамагай нам Бог! Жыве Беларусь!

Александра МАКАРУК,
Мікалай ЦІМАШЭНКА

Супрацоўнік палігону дае інструкцыі адной зь сябровак ЗБМА перад пачаткам стральбы.

Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне і Згуртаваньне Беларускай
Моладзі ў Амэрыцы запрашаюць Вас на

СВЯТКАВАНЬНЕ

Новага 2009 году

Месца правядзеньня імпрэзы будзе паведамлена пазьней у газэце
"БЕЛАРУС" і на сайце www.baza-belarus.org

Вас будуць чакаць Дзед Мароз са Снягуркай, беларуская атмасфэра, цудоўная музыка, вясёлыя танцы, смачныя стравы, добрыя напоі, а таксама новыя прыемныя знаёмствы!

Большыню сьвяткуючых будзе складаць моладзь, а маладым найлепш бавіць час з маладымі.

Усё будзе праходзіць вельмі нефармальна.

Разам з намі будуць вядомыя прадстаўнікі беларускай дыяспары (летась да нас далучыўся шанюны сп. Антон Шукелойць).

Пачатак а 10 гадз. вечара. Кошт квітку дарослым \$70, дзецям \$35.

Замаўляйце квітку даслаўшы чэкі, выпісаная на **Illa Kunitzki**, на адрас:
2301 First Ave apt. 6B
New York, NY

Кантактныя тэлефоны: **Ілья Куніцкі (404) 421-1713;**
Мікіта Агароднік (718) 838-0884;
Мікола Цімашэнка (609) 510-3976;

E-mail: zbma.newyear@yahoo.com

Запрашаем усіх незалежна ад узросту! Прыводзьце сваіх сяброў і знаёмых.

ЗАПРАШЭНЬНЕ

на навагодні вечар

Парафіяльная Рада Катэдральнага Сабору сьв. Кірылы Тураўскага
БАПЦ у Брукліне запрашае на сустрэчу Новага году **31 сьнежня** а 10
гадзіне ўвечары па адрасу: **401 Atlantic Ave, Brooklyn, NY.**

Запрашайце сваіх сяброў і знаёмых.

Музычную частку будзе весьці заслужаная артыстка Беларусі, ляўрэат
міжнародных конкурсаў Валянціна Пархоменка з удзелам Алесья і
Вольгі Казак.

Замовіць месцы неабходна да **24 сьнежня**.

Кошт квітку: дарослым — \$80; дзецям ад 13—17 год — \$40;
дзецям да 13 год — бясплатна.

Хто прывядзе 3 чалавекі і болей — зьніжка \$5 с кожнага квітка.

Чэкі выпісвайце на **St. Cyril Turoy Cathedral** і дасылайце на адрас:
401 ATLANTIC AVE, BRKКLYN, NY 11217

Кантактныя тэлефоны: **Уладзімер Цяліца — сакратар (917) 617-63-37;**
Мікола Сагановіч — скарбнік (347) 668-33-87;
Таяна Красоўская — ст. сястра (646) 250-17-84.

ПАДПІСКА

на выданні зь Беларусі на першую палову 2009 году
З дасылкаю зь Беларусі ў замежжа:

	Назва, выдавец, мова	Пэрыядыч. друку	Кошт, \$
Газэты:	Наша Ніва, прыватная, беларуская	4 на месяц	100
	Наша Слова, ТБМ, беларуская	4 на месяц	40
Часопісы:	Arche, прыватны, беларуская	5 на 6 месяцаў	75
	Дзеяслоў, прыватны, беларуская	3 на 6 месяцаў	35

Жыхарам Беларусі:

(Зрабіце вартасны калядны падарунак сваім родным ці знаёмым у
Беларусі - выпішыце ім беларускія выданні, аплаціўшы выдаткі ў ЗША)

	Назва, выдавец, мова	Пэрыядыч. друку	Кошт, \$
Газэты:	Наша Ніва, прыватная, беларуская	4 на месяц	40
	Наша Слова, ТБМ, беларуская	4 на месяц	10
Часопісы:	Народная Воля, прыват., бел., рас.	16 на месяц	35
	Arche, прыватны, беларуская	5 на 6 месяцаў	22
	Дзеяслоў, прыватны, беларуская	3 на 6 месяцаў	12

Вы можаце выпісаць і іншыя выданні зь Беларусі. Па інфармацыю
звяртайцеся на адрас: hazetabelarus@att.net

Заўвага: газэты дасылаюцца авіяпоштаю, часопісы звычайнаю.

Дасылайце замовы на падпіску і аплату да 15 сьнежня 2008 г. на адрас:
BIELARUS, P. O. Box 3225, Farmingdale, NY 11735.

Чэкі, калі ласка, выпісвайце на імя BIELARUS.

20 гадоў

Беларускаму Народнаму Фронту "Адраджэньне"

Дарагія фронтаўцы, дарагія беларусы!

19-га кастрычніка 1988-га году адбылася вялікая падзея сучаснасьці і гісторыі Беларусі – патрыётамі Бацькаўшчыны і свабоды быў створаны Беларускі Народны Фронт "Адраджэньне".

Гэта была лёсавызначальная падзея ў гісторыі Беларускай нацыі і яе векавога змаганьня за волю, супраць акупацыі й вынішчэньня. Вызвольныя ідэі Фронту, пагрунтаваныя на прыкладзе 25-га Сакавіка і ідэалах БНР, паднялі на змаганьне лепшых людзей народу, стварылі яго авангард у савецкім парлямэнце і мірным шляхам прывялі да перамогі над камунізмам, да здабыцця рэальнай незалежнасьці Беларусі, паспрыялі стварэньню сапраўднай незалежнай дзяржавы.

Стварэньне незалежнай дзяржавы ёсьць вяршыня ў разьвіцьці і гісторыі нацыі. Упершыню за 200 гадоў змаганьня гэтая вяршыня дасягнута, дзякуючы працы і барацьбе Народнага Фронту і яго народных прадстаўнікоў – дэпутатаў Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце краіны.

Фронт паставіў і дамогся вырашэньня асноўных праблемаў нацыі: незалежнасьці, праўды пра злачынствы Чарнобыля і стварэньня заканадаўчай і практычнай сыстэмы паратунку ад вынікаў Чарнобыльскай катастрофы, праўды пра камуністычны генацыд народу, вяртаньня беларусаў з расейскіх войнаў, спыненьня дзейнасьці КПСС і ЛКСМ у Беларусі, стварэньня сыстэмнай заканадаўчай базы незалежнай дзяржавы, вяртаньня нацыянальных сымбאלяў (Бел-Чырвона-Белага Сьцягу і гербу Пагоня) на дзяржаўны пасадак, заканадаўчага сьцьвярдзеньня і забесьпячэньня дзяржаўнасьці Беларускай мовы, вяртаньня беларускай школы і адукацыі ў грамадзкі ўжытак, стварэньня беларускага войска, грамадзянства і грашовай сыстэмы; Фронт стварыў канцэпцыі эканамічных, энергетычных, інфармацыйных і палітычных рэформаў разьвіцьця краіны, раскрыв праўду пра антыбеларускую сутнасьць расейскай палітыкі.

Але ў Беларусі барацьба не закончаная, бо ня вырашаная засталася важная праблема незалежнай дзяржавы – пытаньне нацыянальнай ўлады. Усе нашыя цяперашнія беды, страты, унутранная акупацыя, дыктатура, антыбеларускі рэжым і зьнявага нацыі – усё ад таго, што беларускія нацыянальныя сілы не здабылі ўладу – пытаньне, якое залежыць ад усяго грамадзтва. Барацьба працягваецца, наперадзе – перамога.

Стварэньне Народнага Фронту – гэта гістарычная падзея агульнанацыянальнага значэньня. Гэта пункт адліку і крыніца натхненьня для пакаленьняў беларускіх людзей.

Віншую ўсіх беларусаў з 20-мі ўгодкамі слаўных падзеяў, з 20-й гадавінай стварэньня Беларускага Народнага Фронту "Адраджэньне"! Наша веліч ў існаваньні гэтай падзеі, у жыцьцёвасьці яе справаў і вялікіх ідэй. Віншую фронтаўцаў і змагароў! Віншую кожнага беларуса! Жыве Беларусь!

Зянон ПАЗЬНЯК,

Старшыня Беларускага Народнага Фронту "Адраджэньне" і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ

Газэта "БЕЛАРУС"

Бясплатна надрукуе кароткія прыватныя паведамленьні й аб'явы некамэрцыйнага характару, віншаваньні, запрашэньні, спачуваньні ды інш. Наконт разьмяшчэньня рэклямы кантактуйце рэдакцыю.

Шанюнае спадарства!

Дасылайце калядныя віншаваньні для родных і знаёмых для друку ў наступным нумары "Беларуса", які выйдзе ў другой палове сьнежня.

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД "БЕЛАРУСА" АХВЯРАВАЛІ:

І. Сурвілла	160
У. Ракуць	100
М. і В. Сьнежка	100
Я. Шыбут	100
С. Будкевіч	50
К. і Я. Вініцкія	50
Б. Русак	50
Т. Кузьмянок	30
А. Наліўка	30
Д. Наліўка	30
П. Мурзёнак	30
С. Сокалаў-Воюш	30
Н. Старавойтава	30
А. Кабяка	20
Б. Паук	20
І. Казлоўскі	10

Усім шчыры дзякуй!

БЕЛАРУС

Газэта Беларусі ў Вольным Сьвеце

Выдае штотысячна:
Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне
Сусьветнае сеціва: baza-belarus.org

Падпіска \$50 на год.
Чэкі выпісвайце на BIELARUS

BIELARUS

Belarusian Newspaper in the Free World

Published monthly by
Belarusian American Ass'n, Inc.

Subscription \$50 yearly
Make checks payable to BIELARUS

Рэдагуе калегія.
Адказны рэдактар Марат КЛАКОЦКІ
Падпіска Сяргей ТРЫГУБОВІЧ

Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам ці ініцыяламі, могуць зьмяшчаць пагляд, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца.
Перадрук дазваляецца толькі пры ўмове значэньня крыніцы.

© BIELARUS, 2008

Адрас для допісаў і кантактаў:
BIELARUS

P.O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

E-mail:
hazetabelarus@att.net

Сусьветнае сеціва:
www.bielarus.org

ISSN 1054-9455

Адказнасьць за змест рэклямы нясе рэдакцыя.